

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра історії Центральної та Східної Європи і спеціальних галузей
історичної науки

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ЧЕХІЇ

Освітня програма 014.03 Середня освіта (історія)

Спеціальність 014.03 Середня освіта (історія)

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри історії слов'ян
Протокол № 1 від “30” серпня 2022 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Історія Чехії
Викладач (-і)	Вітенко Микола Дмитрович, к. і. н., доц.
Контактний телефон викладача	(0342) 59-61-46
E-mail викладача	mykola2010v@gmail.com
Формат дисципліни	Цикл професійної підготовки. Вибіркові дисципліни. Теоретична підготовка. Дисципліни вільного вибору студента.
Обсяг дисципліни	3 кредити, 12 годин лекцій, 18 годин семінарських занять
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю), або ж щосередини після занять з 13.30 до 17.00 в 604 аудиторії.
2. Анотація до курсу	
“Історія Чехії” є важливою складовою частиною підготовки студентів зі спеціальності Середня освіта (історія). Даний курс належить до нормативних дисциплін, які відіграють важливу роль у формуванні фахівця історика. Він розрахований на здобувачів освітнього рівня бакалавр, і тому покликаний ознайомити студентів із основними етапами історії Чехії, її рушійними силами та процесами, відомими представниками чеського народу, чеськими народними звичаями та традиціями.	
3. Мета та цілі курсу	
Метою викладання курсу “Історія Чехії” є формування у студентів цілісних знань з історії Чехії, опанування ними суті тих процесів, що відбувалися в Європі, усвідомлення взаємозв’язку і взаємозалежності певних історичних явищ, закономірностей загального розвитку людської цивілізації, ролі в ньому об’єктивного і суб’єктивного чинників. Основними завданнями вивчення дисципліни “Історія Чехії” полягає у: - вихованні громадянської позиції, національної свідомості, розвитку світоглядних переконань студентів на основі осмислення ними чеських історично сформованих культурних, релігійних та етнонаціональних традицій; - розвитку вміння розуміти історичну обумовленість явищ і процесів сучасного світу, визначити власну позицію щодо навіколишньої дійсності; - засвоєнні системних знань про минуле чеського народу та його державності; - оволодіння уміннями і навиками пошуку, систематизації і комплексного аналізу історичної інформації; - вдосконаленні елементів історичного мислення студентів.	

4. Результати навчання (компетентності)

Складові професійної компетентності, якими має оволодіти студент в результаті вивчення курсу:

Практична – здатність і готовність застосовувати знання з історії Чехії у практичних ситуаціях;

Дослідницька – здатність і готовність аналізувати та моделювати стан та розвиток історичних процесів Чеській Республіці;

Викладацька – готовність до викладацької діяльності в межах освітніх програм, використання сучасних педагогічних методів та засобів активізації педагогічної діяльності при вивченні історії Чехії;

Організаційна – здатність і готовність вести самостійний пошук, добір та опрацювання інформації, джерел і літератури з історії країн Чехії;

Контрольна – здатність і готовність здійснювати перевірку достовірності фактів, інформаційних повідомлень, інноваційних підходів щодо історичного розвитку Чехії;

Суспільно-політична – здатність розуміти і пояснювати суспільні процеси в Чехії;

Діагностична – володіння історичними знаннями з історії Чехії, теорією та методологією (підходами, принципами і методами) дослідження дискусійних проблем минулого чеського народу, їх застосування для виявлення характерних ознак ситуації, аналізу соціальних об'єктів, процесів, що розпізнають деформації та встановлюють їх причини;

Інформаційно-аналітична – здатність побудувати ефективну систему інформаційних ресурсів для результативного вивчення історії Чехії, формування умінь на основі отриманої інформації формулювати комплексні аналітичні висновки з актуальних проблем історії, історіографії і джерелознавства Чехії, здатність інтерпретувати, систематизувати, критично оцінювати і використовувати отриману інформацію в процесі вивчення її минулого;

Комунікативна – здатність використовувати в професійній діяльності усне та писемне мовлення державною та іноземними мовами.

В результаті вивчення навчальної дисципліни «Історія Чехії» у студентів формуються:

Здатність аналізувати історичні чинники виникнення історичних подій, що відбувалися в минулому чеського народу;

Уміння виявляти спільні й відмінні риси в теоретико-методичних підходах українських і зарубіжних істориків, що вивчають історію Чехії;

Цілеспрямовано вивчати та відстоювати загальнолюдські, національні демократичні і духовно-культурні цінності, вироблені чехами в процесі історичного розвитку;

Здатність застосовувати знання з історії Чехії у практичних ситуаціях;

Уміння обирати та використовувати сучасні теорії, методологічні засади і досягнення вітчизняної та чеської історичної науки та освіти у вивченні історії Чеської Республіки;

Уміння сприймати сутність і особливості історичного розвитку Чехії та місця

в ньому українського минулого;
 Здатність займати активну життєву позицію у відстоюванні своєї точки зору та історичної об'єктивності з проблем минулого та сьогодення Чеської Республіки;
 Уміння використовувати на практиці теоретичні знання з історії Чехії для здійснення організаційних та контрольних заходів у сфері чеської філології;
 Здатність здійснювати історичні дослідження з історії Чехії;
 Здатність використовувати в своїй діяльності історичні методи дослідження;
 Уміння виявляти та розв'язувати дослідницькі проблеми, здійснювати дослідження проектів на належному рівні;
 Уміння працювати з джерелами та фаховою літературою з проблем історії Чехії;
 Уміння використовувати нормативно-правову базу з питань охорони праці, організовувати дотримання вимог безпеки праці учасникам трудового процесу;
 Здатність організовувати дотримання дисципліни та санітарно-гігієнічних вимог учасниками трудового процесу;
 Здатність ефективно брати участь у різних формах наукової комунікації.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
—	Середня освіта (історія)	—	вибірковий

Тематика курсу¹

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Вступ. Проблема етногенезу чехів. Предмет і завдання курсу. Періодизація курсу „Історія Чехії“ ¹ . Джерела та література. Етногенез чехів від найдавніших часів до IX ст.	Лекція, 2 год.	Історія Центрально-Східної Європи. Посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів університетів / За ред. Л. Зашкільняка.	Робота з історичними термінами, історичними постатями, історичними джерелами.	5/5	1 тиждень
Тема 2.	Семінарськ		Робота з	5/5	2 тиждень

¹ При підготовці до семінарських занять та виконанні завдань по самостійній роботі просимо також використовувати навчально-методичний посібник із курсу де більш детально розглядається проблематика занять, наведено поради для покращення підготовки, вміщено розширену версію актуальної наукової літератури. Посібник завантажено у систему дистанційного навчання <http://www.d-learn.pu.if.ua/>.

Формування держави Пржемысловичів. Суспільно-політичний устрій Соціально-економічний розвиток. Чеська культура.	е заняття, 2 год. Самостійна робота 4 год.	Львів, 2001. Баран З., Полещук Т. Країни Центральної та Східної Європи в міжвоєнний період (навчально-методичний посібник). – Львів, 1999. Всемирная история в 10-ти томах. – М., 1957. – Т. 3. – С. 696 – 706. Газін В.П., Копилов С.А. Новітня історія країн Європи та Америки (1945 -2002 рр.). – Київ, 2004. Гуса Вацлав. История Чехословакии. – Прага, 1963. Историография истории южных и западных славян. Учебное пособие. – Москва, 1987. История Чехии / Под ред. В. И. Пичета. – М., 1947. История Чехословакии. М., 1956. – Т. 1-3. История южных и западных славян. – Т. 1-2. / Под ред. Г.Ф. Матвеева и З.С. Ненасевова. – Москва, 1998.	історичними термінами, історичними постатями, історичними джерелами.		
Тема 3. Чехія за правління Карла IV і Вацлава IV. Завершення династії Пржемысловичів. Початки правління Карла I Люксембурзького. Внутрішня політика Карла IV. Празький град. Собор Св. Віта. Замок Карлштайн. Карлів міст, культура періоду політичної роздробленості.	Семінарське заняття, 2 год. Самостійна робота 4 год.	История Чехии / Под ред. В. И. Пичета. – М., 1947. История Чехословакии. М., 1956. – Т. 1-3. История южных и западных славян. – Т. 1-2. / Под ред. Г.Ф. Матвеева и З.С. Ненасевова. – Москва, 1998. История западных и южных славян (з давніх часів до XX ст.) / За ред. В. І. Ярового. – К., 2001. История южных и западных славян. – К., 1987. История Центрально-Східної Європи / За ред. проф. Леоніда Зашкільняка. – Львів, вид-во Львівського національного університету, 2001. Коротка історія Чехії і Словаччини / Під ред. П. С. Федорчака. – Івано-Франківськ, 1999. Краткая история Чехословакии: С древнейших времен до наших дней. – М., 1988. Кріль М. М. Історія країн Центрально-Східної Європи (кінець XX – початок XXI ст.): Навчальний посібник. – К.: Знання, 2008. – 284 с. Хрестоматія по истории южных и западных славян: В 3 т. / Отв. ред. В.Б. Мельцер, Г.И. Чернявский. – Минск, 1991. – Т. 1-3. Хрестоматія з історії західних та південних слов'ян: давня доба, середньовіччя. Навчальний посібник для ВНЗ. – К.: Либідь,	Робота з історичними термінами, історичними постатями, історичними джерелами.	5/5	3 тиждень
Тема 4. Занепад Чеської держави в XV - першій половині XVII ст. Ідеологія й зародження Гуситського руху. Діяльність Яна Гуса. Гуситська революція. Гуситські війни. Полководець Ян Жижка. Таборити і Чашники. Біла Гора. Чеські землі під владою Габсбургів. Тридцятилітня війна та її наслідки для чеських земель.	Лекція, 2 год. Самостійна робота 4 год.	История Чехии / Под ред. В. И. Пичета. – М., 1947. История Чехословакии. М., 1956. – Т. 1-3. История южных и западных славян. – Т. 1-2. / Под ред. Г.Ф. Матвеева и З.С. Ненасевова. – Москва, 1998. История западных и южных славян (з давніх часів до XX ст.) / За ред. В. І. Ярового. – К., 2001. История южных и западных славян. – К., 1987. История Центрально-Східної Європи / За ред. проф. Леоніда Зашкільняка. – Львів, вид-во Львівського національного університету, 2001. Коротка історія Чехії і Словаччини / Під ред. П. С. Федорчака. – Івано-Франківськ, 1999. Краткая история Чехословакии: С древнейших времен до наших дней. – М., 1988. Кріль М. М. Історія країн Центрально-Східної Європи (кінець XX – початок XXI ст.): Навчальний посібник. – К.: Знання, 2008. – 284 с. Хрестоматія по истории южных и западных славян: В 3 т. / Отв. ред. В.Б. Мельцер, Г.И. Чернявский. – Минск, 1991. – Т. 1-3. Хрестоматія з історії західних та південних слов'ян: давня доба, середньовіччя. Навчальний посібник для ВНЗ. – К.: Либідь,	Робота з історичними термінами, історичними постатями, історичними джерелами.	5/5	4 тиждень
Тема 5. Чеські землі в першій половині XIX ст. Становище чеської мови в кінці XVIII ст. Чеські будителі. Карел Гавлічек-Боровський. Йосиф Юнгман. Франтішек Палацький. Чеський музей. «Меттерніховський абсолютизм».	Самостійна робота 8 год.	История Чехии / Под ред. В. И. Пичета. – М., 1947. История Чехословакии. М., 1956. – Т. 1-3. История южных и западных славян. – Т. 1-2. / Под ред. Г.Ф. Матвеева и З.С. Ненасевова. – Москва, 1998. История западных и южных славян (з давніх часів до XX ст.) / За ред. В. І. Ярового. – К., 2001. История южных и западных славян. – К., 1987. История Центрально-Східної Європи / За ред. проф. Леоніда Зашкільняка. – Львів, вид-во Львівського національного університету, 2001. Коротка історія Чехії і Словаччини / Під ред. П. С. Федорчака. – Івано-Франківськ, 1999. Краткая история Чехословакии: С древнейших времен до наших дней. – М., 1988. Кріль М. М. Історія країн Центрально-Східної Європи (кінець XX – початок XXI ст.): Навчальний посібник. – К.: Знання, 2008. – 284 с. Хрестоматія по истории южных и западных славян: В 3 т. / Отв. ред. В.Б. Мельцер, Г.И. Чернявский. – Минск, 1991. – Т. 1-3. Хрестоматія з історії західних та південних слов'ян: давня доба, середньовіччя. Навчальний посібник для ВНЗ. – К.: Либідь,	Робота з історичними термінами, історичними постатями, історичними джерелами.	5/5	5-6 тиждень

Ліберали і радикали. Початки революції 1848 р. у Празі. Святодухівське повстання. Скасування панщини.		2011. – С. 301–317. Язьков Е. Ф. История стран Европы и Америки в новейшее время (1918 – 1945 гг.). Курс лекций. М.: Изд-во МГУ, 2000. 352 с. Яровий В.І. Історія західних і південних слов'ян у XX столітті. Курс лекцій. – Київ, 1996. Яровий В. Новітня історія Центральноєвропейських та Балканських країн. XX століття : Підручник для вищих навчальних закладів. – К., 2005. Яровий В.І. Новітня історія країн Східної Європи. 40-90-ті роки XX ст. – Київ, 1997.			
Тема 6. Чеські землі в другій половині XIX ст. - на початку XX ст. Розвиток національного руху. «Табори». Старочехи і младочехи. Австрофедералізм. «Фундаментальні статті». Національна партія. Чесько-німецькі стосунки. Завершення промислового перевороту. Розвиток освіти. Культурні досягнення.	Лекція, 2 год. Самостійна робота 4 год.		Робота з історичними термінами, історичними постатями, історичними джерелами.	5/5	7-8 тижень
Тема 7. Чеські національно-політичні сили в Першій світовій війні. Чеські легіони в армії Австро-Угорщини. Чехи в Громадянській війні в Росії. Ярослав Гашек.	Семінарське заняття, 2 год. Самостійна робота 4 год.		Робота з історичними термінами, історичними постатями, історичними джерелами.	5/5	9-10 тижень
Тема 8. Утворення Чехословацької республіки. Визначення кордонів. Конституція 1920 р. Становлення і розвиток економіки. Криза 1926 р. «Національна єдність» і «міжнаціональна коаліція». Томаш Масарик. Зовнішня політика ЧСР та Мюнхенська змова. Карпатська Україна. Українське питання в політиці	Семінарське заняття, 2 год. Самостійна робота 4 год.		Робота з історичними термінами, історичними постатями, історичними джерелами.	5/5	11-12 тижень

Чехословаччини.					
Тема 9. Друга Чехословацька республіка та її занепад. Чеські землі в Другій світовій війні. Встановлення в Чехії окупаційного режиму. Рух опору. Національне повстання 1945 р.	Лекція, 2 год. Самостійна робота 4 год.		Робота з історичними термінами, історичними постатями, історичними джерелами.	5/5	13-14 тиждень
Тема 10. Соціалістичне будівництво в чеських землях. Утвердження тоталітаризму. Празька весна 1968 р. ЧСФР. Режим нормалізації та його крах.	Лекція, 2 год. Самостійна робота 4 год.		Робота з історичними термінами, історичними постатями, історичними джерелами.	5/5	15-16 тиждень
Тема 11. Чеська республіка на сучасному етапі. Оксамитова революція 1989 р. Трансформація суспільного ладу і розпад ЧСФР. Чеська республіка. Чесько-українські відносини. Розвиток чеської культури.	Семінарське заняття, 2 год. Самостійна робота 4 год.		Робота з історичними термінами, історичними постатями, історичними джерелами.	5/5	17 тиждень
Тема 12. Чесько-українські відносини	Семінарське заняття, 2 год. Самостійна робота 4 год.		Робота з історичними термінами, історичними постатями, історичними джерелами.	5/5	18 тиждень

6. Система оцінювання курсу

Шкала перерахування оцінок

Оцінка в балах	Оцінка за іспит	Оцінка в національній шкалі	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за залік
90-100	відмінно	5	A	зараховано
81-89	добре	4	B	
71-80			C	
61-70	задовільно	3	D	
51-60			E	
25-50 (50-100)	Допускається до здачі іспиту (виставляється залік)			

0-25 (0-50) (за роботу в семестрі)	незадовільно (оцінка автоматично виставляється у відомість)	2	FX	Не зараховано	
Сума балів по талону № 1, 2 0-50	незадовільно	2	FX		
Сума балів по талону № 3 0-50	незадовільно	2	F		
Загальна система оцінювання курсу	Розрахунок максимальної підсумкової оцінки з навчальної дисципліни здійснюється згідно кредитно-модульної системи. Максимальна кількість балів, яку можуть одержати студенти під час виконання різних видів робіт становить до заліку:				
	Поточний контроль	Контрольн а роботи	Колоквіу м	Самостійн а робота	Всьог о
	35 балів	30 балів	20 балів	15 балів	100 балів
Семінарські заняття (поточний контроль)	Оцінювання знань студентів на семінарських заняттях проводиться за 5-ти бальною шкалою. На занятті пропонується якісне оцінювання знань студентів шляхом виставляння балів від “1” до “5”. Позначення “0” виставляється студентові за відмову від відповіді на занятті через невідповідність, або через відсутність на занятті без поважної причини, що впливатиме на його підсумкову рейтингову оцінку в кінці семестру. Підсумкова кількість балів за роботу студента на семінарських заняттях визначається як середнє арифметичне помножене на коефіцієнт. Середнє арифметичне визначається як сума набраних студентом балів поділена на кількість занять, в яких він брав участь і був оцінений. При цьому відсутність студента на занятті без поважної причини враховується при вирахуванні середнього арифметичного. Кожен студент зобов’язаний взяти активну участь не менше як на одній третині семінарських занять, проведених у групі впродовж семестру. Пропущене з поважних причин заняття студент може “відпрацювати” у формі, визначеній викладачем та				

	кафедрою. При цьому виставлення оцінки не передбачається, але це відпрацьоване заняття не впливатиме на середній арифметичний бал студента. Як правило “відпрацювання” проходить у вигляді написання і захисту реферату на визначену викладачем тему (вимоги до додаткової реферативної роботи встановлюються викладачем та кафедрою окремо).	
Вимоги до контрольної роботи	Написання контрольної роботи є обов’язковим для виставлення підсумкової оцінки при заліку. У випадку, якщо студент з якихось причин не написав контрольної роботи, він вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються навчальним планом на семестр з даної дисципліни. Такий студент має змогу скласти залік за талоном № 2, але для цього він повинен виконати передбачене кафедрою завдання. Контрольна робота передбачає формулювання 5 завдань: 2 теоретичних, 1 практичного (на знання історичних джерел), 1 знання термінів та 1 на знання хронології. Критерії оцінювання завдань на контрольній роботі (наведено максимальну кількість балів, яку можна здобути за відповідь на кожне завдання):	
	Завдання	Кількість балів
	1 теоретичне	10 балів
	2 теоретичне	10 балів
	3 практичне	5 балів
	4 знання термінів	3 бали
	5 знання хронології	2 бали
Колоквіум	Оцінювання рівня засвоєння цілого блоку питань, що виноситься на самостійне вивчення студентів відбувається у вигляді усного колоквіуму. Перелік питань додається. Критерії оцінювання колоквіуму (оцінюється в діапазоні від 0 до 20 балів)	
	Критерії	Бали
	глибока, розгорнута відповідь зі знанням джерел та історіографії	16-20 балів
	правильна стисла відповідь	12-15 балів
	поверхова відповідь	8-11 балів
	поверхова відповідь з наявністю окремих помилок	4-7 балів
	розкриття окремого аспекту питання	1-3 бали
	неправильна відповідь або її	0 балів

	відсутність	
Самостійна робота	Самостійна робота студента є основним видом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час. Метою самостійної роботи є вироблення студентами навичок і вміння працювати з літературою, віднаходити головні, стержневі аспекти проблем, що потребують твердого засвоєння, здатності визначити свою позицію щодо дискусійних ідей чи концепцій і аргументовано її обґрунтувати. Предметом самостійної роботи студентів є опрацювання ними як окремих тем програми курсу в цілому, так і деяких розділів тем, написання рефератів, підготовка реферативних матеріалів з наукових публікацій по важливих проблемах даної навчальної дисципліни. Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем чи окремих розділів здійснюється у вигляді та написання реферату. <u>Критерії оцінювання реферату (оцінюється в діапазоні від 0 до 15 (10) балів)</u>	
	Критерії	6 семестр
	● глибоке розкриття проблеми, з відображенням авторської позиції	- 12-15 балів
	● обґрунтоване розкриття проблеми	- 9-11 балів
	● тема розкрита неповно	- 6-8 балів
	● реферат суто компілятивного рівня	- 3-5 балів
	● розкритий лише окремий аспект	- 1-2 бали
	● реферат не зарахований	- 0 балів
7. Політика курсу		
<i>Відвідування занять і виконання навчального навантаження студентами.</i> Лекції передбачають системний і послідовний виклад навчального матеріалу. Відвідування лекцій для студентів є обов'язковим. Відвідування та активна участь студентів у роботі семінарських занять також є обов'язковою умовою успішного складання курсу. Пропонуються наступні форми роботи на семінарських заняттях: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії. При цьому враховуватимуться лише логічно обґрунтовані виступи, альтернативна теза чи спростування поданої, а не фактична підтримка тези виступаючого, змістовне рецензування та коментар чи доповнення, що дійсно сприятиме розгляду проблеми. Обов'язковим є написання запланованих письмових (контрольних,		

самостійних, індивідуальних) робіт.

Студенти мають інформувати керівництво факультету та викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усі строків визначених для виконання усі видів письмових робіт, передбачених курсом.

Академічна доброчесність:

Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

8. Рекомендована література

1. Баран З., Полещук Т. Країни Центральної та Східної Європи в міжвоєнний період (навчально-методичний посібник). – Львів, 1999.
1. Всемирная история в 10-ти томах. – М., 1957. – Т. 3. – С. 696 – 706.
2. Газін В.П., Копилов С.А. Новітня історія країн Європи та Америки (1945 - 2002 рр.). – Київ, 2004.
3. Гуса Вацлав. История Чехословакии. – Прага, 1963.
4. Дейвіс Н. Європа. Історія. – К., 2001.
5. Историография истории южных и западных славян. Учебное пособие. – Москва, 1987.
6. История Чехии / Под ред. В. И. Пичета. – М., 1947.
7. История Чехословакии. – М., 1956. – Т. 1-3.
8. Зінько Ю. А., Калитко С. Л., Кравчук О. М., Поп І. І. Нариси історії Чехії. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 464 с.
9. Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до XX ст.) / За ред. В. І. Ярового. – К., 2001.
10. Історія південних і західних слов'ян. К., 1987.
11. Історія Центрально-Східної Європи / За ред. проф. Леоніда Зашкільняка. – Львів, вид-во Львівського національного університету, 2001.
12. Коротка історія Чехії і Словаччини / Під ред. П. С. Федорчака. – Івано-Франківськ, 1999.
13. Краткая история Чехословакии: С древнейших времен до наших дней. – М., 1988.
14. Кріль М. М. Історія країн Центрально-Східної Європи (кінець XX – початок XXI ст.): Навчальний посібник. – К.: Знання, 2008. – 284 с.
15. Хрестоматия по истории южных и западных славян: В 3 т. / Отв. ред. В.Б. Мельцер, Г.И. Чернявский. – Минск, 1991. – Т. 1-3.

16. Хрестоматія з історії західних та південних слов'ян: давня доба, середньовіччя. Навчальний посібник для ВНЗ. – К.: Либідь, 2011. – С. 301–317.
17. Язьков Е. Ф. История стран Европы и Америки в новейшее время (1918 – 1945 гг.). Курс лекций. – М.: Изд-во МГУ, 2000. – 352 с.
18. Яровий В.І. Історія західних і південних слов'ян у XX столітті. Курс лекцій. – Київ, 1996.
19. Яровий В. Новітня історія Центральноєвропейських та Балканських країн. XX століття : Підручник для вищих навчальних закладів. – К., 2005.
20. Яровий В.І. Новітня історія країн Східної Європи. 40-90-ті роки XX ст. – Київ, 1997.
21. Австро-Венгрия: интеграционные процессы и национальная специфика. – Москва, 1997.
22. Антология чешской и словацкой философии. – М., 1982. – С. 6 – 10.
23. Валента И. Советское вторжение в Чехословакию 1968. – Москва, 1991.
24. Власть–общество–реформы: Центральная и Юго-Восточная Европа. Вторая половина XX века / Отв. ред. Э. Г. Задорожнюк. – М.: Наука, 2006. – 442 с.
25. Год кризиса 1938 – 1939 гг. Документы и материалы. В 2 т. – М., 1990.
26. Документы по истории Мюнхенского сговора. 1937 – 1939. – М., 1979.
27. Документы по истории университетов Европы XII – XV вв. / Под. ред.
- А. Е. Москаленко. – Воронеж, 1973. – 157 с.
28. И живы памятью столетий: Очерки о вождях народных движений в средневековой Европе. – Минск, 1987.
29. Иванов Ю. Ф. Ян Гус в советской послевоенной историографии // Советское славяноведение. – 1983. – № 5. – С. 97 – 106.
30. История антикоммунистических революций конца XX века. Центральная и Юго-Восточная Европа. – М., 2007.
31. История средних веков / Под ред. В. Колесниченко. – М., 1980.
32. Кізченко А.Ф. Напередодні трагедії: З історії зовнішньої політики Чехословаччини (1935 – 1938 рр.). – Київ, 1971.
33. Кірсенко М. Чеські землі в міжнародних відносинах Центральної Європи 1918-1920 років. Політико-дипломатична історія з доби становлення Чехословацької республіки. – Київ, 1997.
34. Козьма Пражский. Чешская хроника. – М., 1962.
- (<http://www.vostlit.info/Texts/rus/Cosmas/framevved.htm>)
35. Контлер Л. История Венгрии. Тысячелетие в центре Европы. – М.: Весь мир, 2002. – 656 с.
36. Коротка історія Угорщини. – Ніредьгаза, 1997.
37. Крал В. Дни которые потрясли Чехословакию. – М., 1980.
38. Крал В. План “Зет”. – М., 1978.
39. Лаврентий из Бржезовой. Гуситская хроника. – М., 1962. – 330 с.
40. Лаптева Л. П. Гуситское движение в дореволюционной историографии. –

М., 1982. – С. 245 – 260.

41. Лаптева Л. П. История Чехии периода феодализма (V – середина XVII в.): Учебное пособие. – М., 1993. – 160 с.

42. Лаптева Л. П. Письменные источники по истории Чехии периода феодализма (до 1848 г.). – М., 1986. – С. 122 – 139.

43. Липатникова Г. И. Ян Гус (к 550-летию со дня гибели) // Вопросы истории славян. – Воронеж, 1966. – Вып. 2. – С. 3 – 24.

44. Матвеев Г.Ф. “Третий путь?” Идеология аграризма в Чехословакии и Польше в межвоенный период. – Москва, 1992.

45. Мацек Й. Табор в гуситском революционном движении. – М., 1956, 1959. – Т. 1. – 586 с.; Т. 2. – 572 с.

46. Мельников Г. П. Этническое самосознание чехов во второй половине XIV в. // Развитие этнического самосознания славянских народов в эпоху зрелого феодализма. – М., 1989. – С. 205 – 215.

47. Моначинський О. Під прапором боротьби за мир (Мюнхен – 1938 і “оксамитова” окупація Чехословаччини) // Політика і час. – 1998. – № 10.

48. Ненашева З.С. Идеино-политическая борьба в Чехии и Словакии в начале XX века. – Москва, 1984.

49. Нидерхаузер Э. Славянские народы Габсбургов в революции 1848 г. // Славяноведение (Москва). – 1996. – № 6.

50. Озолин А. И. Бюргерская оппозиция в гуситском революционном движении. Социально-политические требования. – Саратов, 1973. – 122 с.

51. Озолин А. И. Из гуситского движения. – Саратов, 1962. – Гл. 2.

52. Освободительные движения народов Австрийской империи: Возникновение и развитие. Конец XVIII в. – 1849 г. – Москва, 1980.

53. Политические партии и движения Восточной Европы. Проблемы адаптации к современным условиям. Сб. статей. – Москва, 1994.

54. Политические системы СССР и стран Восточной Европы. 20 - 60-е годы. – Москва, 1991.

55. Политический кризис 1939 года и страны Центральной и Юго-Восточной Европы. – Москва, 1989.

56. Политический ландшафт стран Восточной Европы середины 90-х годов. – Москва, 1997.

57. Політичні кризи та антитоталітарні рухи в країнах Східної Європи (50-80-ті роки XX ст.). – Харків, 2000.

58. Постолювський Р.М., Пугач С.П., Страшнюк Р.Ю. Встановлення тоталітарних режимів у країнах Центральної та Південно-Східної Європи (1944-1953). Хрестоматія для студентів іст. фак. ВНЗ України. – Харків, 2000.

59. Пугач Є. П. Встановлення тоталітарних режимів в Центральній та Південно-Східній Європі. – Харків, 2008.

60. Пугач Є.П., Страшнюк С.Ю. Історія західних та південних слов'ян XX століття. Посібник. – Харків, 1998.

61. Руколь В. М. Источники об Иерониме Пражском // Славяне в эпоху феодализма. – М., 1978. – С. 335 – 340.

62. Социалистическая оппозиция в Чехословакии. 1973-1975. Подборка

документов. – Лондон, 1976.

63. Стеблій Ф. І. Революції 1848-1849 рр. у Європі і Україні. – Київ, 1973.

64. Страшнюк С. Ю., Пугач С. П. Політичні кризи та антитоталітарні рухи в країнах Східної Європи (50 – 80-ті роки ХХ ст.). – Харків, 1998.

65. Титова П.Н. Чешская культура первой половины XIX века. – Москва, 1991.

66. Фісанов В. Програне суперництво (США та Австро-Угорщина у Центральній Європі в роки Першої світової війни). – Чернівці, 1999.

67. Формирование наций в Центральной и Юго-Восточной Европе. Исторические и историко-культурные аспекты. – Москва, 1981.

68. Хрестоматія по истории средних веков. – М., 1963. – Т. 2. – С. 601 – 625.

69. Хрестоматія з історії середніх віків / За ред. М. П. Граціанського і С. Д. Сказкіна. – К., 1952. – Т. 2. – С. 133 – 155.

70. Центрально-Восточная Европа во второй половине XX века. – Т. 1-3. – М., 2000-2002.

71. Чернишов И. И. Гибель империи (Австро-Венгрии). – М.: АСТ, 2002. – 640 с.

72. Чехия и Словакия в XX веке: очерки истории: в 2 кн. / Отв. ред. В. В. Марьина. – М.: Наука, 2005.

73. Шмераль Я.Б. Образование Чехословацкой республики в 1918 году. – Москва, 1967.

Викладачі _____ Вітенко М. Д.